

Poštovani,

uz isprike što to radim ovako kasno, šaljem komentare na dijelove pravopisa. Drago mi je da ste uvažili mnoge napomene koje sam iznijela na Znanstvenome vijeću Instituta. Ovdje navodim još neke. Molim da se uzme u obzir da radim na Odjelu za dijalektologiju te da nisam dovoljno upućena u pravopisnu problematiku da bih dala iscrpnije ili točnije komentare. Ipak, zahvalna sam da sam dobila prigodu intervenirati u tekst pravopisa i nadam se da će vam moje opaske biti korisne.

Srdačan pozdrav,

Dijana Č.

Hrvatski pravopis – komentari

Predloženi pravopis pokazuje da je u njega uloženo mnogo truda i vremena. Izrađen je na vrlo visokoj razini stručnosti i pokazuje otvorenost prema dinamici, tj. elastičnoj stabilnosti hrvatskoga standardnog jezika. Komentari u nastavku ni na koji način ne smiju obezvrijediti pravopis poslan na javnu raspravu, već upravo suprotno: cilj im je obogatiti i na nekim mjestima pojednostavniti iskoristivost i primjenjivost pravopisa.

1. Pravopisu nije priložen rječnik, koji bi svakako trebao imati naglašene primjere. Kao zapolenica Instituta koja se bavi i akcentologijom, voljna sam preuzeti naglašavanje rječničkih primjera kada se rječnik bude izrađivao. Također smatram da bi i primjeri u tekstu pravopisa trebali biti naglašeni.
2. Metajezik pravopisa mogao bi biti znanstveniji. Primjerice na str. 8 kod navođenja primjera za glasove stoji da se *č* pojavljuje „u nekim riječima: *bačva, čaša, grč, ječam, ključ, lopoč, mačka, riječ, žuč; bačvar, grčevit, ječmeni, mačji, rječnik, žučni*“ pa se predlaže da se to ispravi u: „u korijenu/tvorbenoj osnovi riječi poput: *bačva, čaša, grč, ječam, ključ, lopoč, mačka, riječ, žuč; bačvar, grčevit, ječmeni, mačji, rječnik, žučni*“. Također, treba ujednačiti terminologiju. Npr. na str. 8 u točkama pod e) i f) stoje različite konstatacije (pod e): „prema *c* i *k* u osnovi riječi“, a pod f) „prema *c* i *k* u tvorbenoj osnovi riječi“, iako je i u jednoj i u drugoj točki navedena tvorbeno osnovna, tj. korijenski morfem. Ako Uredništvo pristane ujednačiti termine, smatram da bi najbolje rješenje bilo koristiti tvorbeno terminologiju te morfeme nazivati prema lingvističkim definicijama: korijenski, rječotvorni i oblikotvorni, odnosno prefiks, korijen, infiks, sufiks. Isto vrijedi za razlikovanje stranih riječi (u pravopisu i 'riječi stanoga podrijetla') i posuđenica. Primjerice, riječ *pizza* tretira se kao strana riječ, iako je to posuđenica koja je usto tvorbeno plodna u npr. *pizzerija*.
3. Kod primjera za glas *dž* stoji da se nalazi ispred *b* „prema osnovnome *c*“ uz primjer *promidžba*, no to nije točno, jer je *dž* u tom primjeru prema osnovnome *č* iz prezentske, a ne infinitivne osnove (infinitivna *promic-*, prezentska *promič-*). Predlažem da se pravilo preformulira tako da je jasno da *dž* dolazi od *č* koje je od *c*, jer ne postoji jezična promjena kojom bi izravno od *c* bilo dobiveno *dž*.
4. U primjerima poput *Camusjev, Denisjev* nije potrebno pisati *j*, kao ni u sklonidbi kratice. Takva pravila nisu u skladu s načelom uporabe u hrvatskome jeziku. Osim toga, *j* se izgovara i u primjerima poput *diamin, diarhija* navedenima na str. 10, no tu se ne bilježi jer se radi o prefiksu drugačijem od onoga u *dijalekt*. Smatram da upravo ova iznimka potvrđuje da nije potrebno pravopis bezuvjetno prilagođavati izgovoru.
5. Kod primjera za dvoglasnik *ie* neispravno je navedeno *procijep* za *procjep*. Kod pisanja *je* za jat koji se izgovara dugo u napomeni stoji: „U nekim rijetkim slučajevima piše se *je* iako je dvoglasnik *ie* dug, npr. *mjestā* (G mn.), *premjēštati, vjernost, zdjelā* (G mn).“ Smatram da se tu trebaju navesti svi primjeri jer ih je razmjerno malo: *mjera, mjesto, sjesti, smjer, vjera, zdjela*; te da se treba naznačiti da se dugi jat piše *je* u svim njihovim izvedenicama. Riječ *sjena* ne pripada ovome nizu tu jat nije dug niti postoje primjeri u kojima se dulji (navedena je na str. 13).

6. Na previše su mjesta dopuštene dvostrukosti. Pisanje jata iza pokrivenog *r* treba se jednoznačno odrediti kao ekavsko i ne dopustiti uporabu primjera poput *grješka* ili *bezgrješan* jer su fonetski neobjašnjivi. Dijalekti koji imaju *grješka*, imaju i *vrjeća* (Mljet) te stoga nije dobra napomena na str. 13, jer u hrvatskome standardnome jeziku *vrjeća* nije dopušteno. Isto vrijedi za primjere poput *bregovi/brjegovi* koji se trebaju ujednačiti kao *bregovi*.
7. Riječi poput *diskoglazba*, *brutoproizvod*, *ekovrtić*, *žiroračun* navedene su u ovome obliku, iako bi pravilnije bilo pisati ih odvojeno: *disko glazba*, *bruto proizvod*, *eko vrtić*, *žiro račun* – jer su to nesklonjivi pridjevi, opisani na istoj (22.) stranici pravopisa: npr. *maksi veličina*.
8. Toponim *Kaštel Kambelovac* nije opravdano pisati sa spojnicom jer je to pobliže određenje grada koji se zove Kaštela (ili Sedam Kaštela) i dijeli na sedam naselja, redom od Splita prema Trogiru: Sućurac, Gomilica, Kambelovac, Lukšić, Stari, Novi, Štafilić. Ni jedan od navedenih u praksi se ne piše sa spojnicom, već po formuli nesklonjivih pridjeva (*bruto plaća*, *bruto plaće* : *Kaštel Sućurac*, *Kaštel Sućurca*).
9. Napomena sa str. 23 ponavlja se i na str. 24, donekle izmijenjena: „Neki od tih pridjeva pišu se i sa spojnicom, ali tada imaju drukčije značenje. *Fizičkokemijski* se odnosi na fizičku kemiju, a *fizičko-kemijski* na fiziku i kemiju. *Političkoekonomski* se odnosi na političku ekonomiju, a *političko-ekonomski* na politiku i ekonomiju.“
10. Kod pisanja imena gradova i država ne mislim da je potrebno razlikovati *Luxembourg* (grad) i *Luksemburg* (država) jer se ne razlikuju ni pisanje američkih gradova i saveznih država (ime je prevedeno u *Sjeverna Karolina*, ali ne i u *Washington* : *Washington DC*).

Unatoč ovim napomenama, mislim da je Uredništvo napravilo vrlo dobar posao. Sad se pravopis treba proglasiti, primjenjivati i održavati, što će, ne sumnjam, biti težak, ali ostvariv zadatak za Uredništvo.

Na kraju bih pohvalila medijsku prisutnost i civiliziranu raspravu na vrlo visokoj razini.